

GUIA DOCENT

INTRODUCCIÓ ALS CUIDATGES PAL·LIATIU

Coordinació: Eva Barallat Gimeno

Any acadèmic 2014-15

Informació general de l'assignatura

Denominació	INTRODUCCIÓ ALS CUIDATGES PAL·LIATIUS
Codi	100426
Semestre d'impartició	2n Q Avaluació Continuada
Caràcter	Optativa
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	Eva Barallat Gimeno
Horari de tutoria/lloc	Eva Barallat: Despatx 2.10 (Horari a convenir) Eva Figuera: Despatx 1.14 (horari a convenir)
Departament/s	Infermeria
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català - Castellà
Grau/Màster	Grau en Infermeria
Horari de tutoria/lloc	Eva Barallat: Despatx 2.10 (Horari a convenir) Eva Figuera: Despatx 1.14 (horari a convenir)
Adreça electrònica professor/a (s/es)	ebarallat@infermeria.udl.cat eva.figuera@infermeria.udl.cat

Informació complementària de l'assignatura

La demanda de professionals preparats per oferir el millor confort a pacient i família al final de la seva vida, va en augment i cada cop es fa més necessari cobrir les necessitats de cures pal·liatives en tots els àmbits d'atenció (hospitalari, domiciliari, sociosanitari i residencial). És per aquest motiu que és necessari formar els professionals d'infermeria en aquest àmbit.

Aquesta assignatura pretén oferir els elements teòrics-pràctics per l'abordatge dels pacients i famílies amb necessitats pal·liatives dins del context de les cures d'infermeria.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Comprendre els fonaments de les Cures Pal·liatives.
- Familiaritzar-se en els principals processos i símptomes que presenten els pacients en situació de necessitats pal·liatives.
- Comprendre els conceptes i analitzar els dilemes ètics relacionats amb el fi de vida.

Competències

Competències Generals:

- Domini de les TIC
- Capacitat de treballar amb l'equip de professionals com a unitat bàsica en què s'estructura de forma unidisciplinària o multidisciplinària i interdisciplinària els professionals i altres persones de les organitzacions assistencials.
- Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels drets humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics
- Capacitat de treballar amb l'equip de professionals com a unitat bàsica en què s'estructura de forma unidisciplinària o multidisciplinària i interdisciplinària els professionals i altres persones de les organitzacions assistencials

Competències específiques:

- Capacitat de basar les intervencions de la infermera en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Promoció i respecte del dret de participació, informació, autonomia i el consentiment informat en la presa de decisions de les persones ateses, d'acord amb la forma com viuen el seu procés de Salut-malaltia.
- Coneixement i aplicació dels fonaments i principis teòrics i metodològics de la infermeria.

Resultats d'aprenentatge:

- Descriure l'organització i funcionament dels recursos sociosanitaris a Catalunya organitzat segons diferents nivells d'atenció
- Demostrar el maneig dels mètodes numèrics pertinents per resoldre determinats problemes en relació al maneig dels infusors
- Defendre la confidencialitat en la relació professional-client
- Resoldre possibles situacions de conflicte en la pràctica professional
- Combinar diferents vies d'administració de fàrmacs en diferents nivells assistencials
- Identificar el moment en què és necessari un canvi en la via d'administració d'un fàrmac
- Col·locar adequadament un infusor subcutani
- Detectar necessitats informatives del pacient

Continguts fonamentals de l'assignatura

MÒDUL I: Introducció a les Cures Pal·liatives	
Unitat temàtica 1: Antropologia de la mort	-Presentació de l'assignatura -Antropologia de la mort
Unitat temàtica 2: Història i fonaments de les CP. El pacient	-El pacient amb necessitats pal·liatives. -Fonaments, principis i objectius de les CP
MÒDUL II: Abordatge clínic del pacient amb necessitats pal·liatives	
Unitat temàtica 3: Abordatge dels símptomes respiratoris, neuropsicològics i de la pell	-Símptomes respiratoris -Avaluació, diferenciació dels símptomes neuropsicològics -Problemes de la pell
Unitat temàtica 4: Abordatge dels símptomes gastrointestinals	-Definició i valoració dels símptomes -Tractament dels símptomes -Valoració crítica
Unitat temàtica 5: Abordatge del dolor i situació d'agonia	-Valoració del dolor. Tractament del dolor. Utilització d'escales pròpies. Escala Visual analògica. -Atenció en l'agonia
Unitat temàtica 6: Vies d'administració dels fàrmacs:	-Alternatives a la via oral en Cures Pal·liatives -Taller d'infusors
MÒDUL III: Abordatge psicosocial del pacient pal·liatiu	
Unitat temàtica 7: El procés de morir	-L'impacte i maneig de la mort en el malalt, família i equip. Intervenció emocional en CP -Principis d'informació, comunicació pacient-família i equip en el procés de morir
Unitat temàtica 8: El procés d'elaboració del dol I	-Aspectes generals del procés del dol

Unitat temàtica 9: El procés d'elaboració del dol II	-Tècniques per superar el dol
Unitat temàtica 10: La mort en els nens	-Vivència de la mort en el nen i l'entorn familiar - Suport emocional
Unitat temàtica 11: El malalt oncològic	-Aspectes generals en l'atenció del malalt amb càncer -El voluntariat en el suport al malalt de càncer Associacions: L'aecc Catalunya contra el Càncer de Lleida. Prestacions
MÒDUL IV: Abordatge bioètic del pacient paliatiu	
Unitat temàtica 12: Bioètica en CP	- Principis bioètics en CP - Aplicació pràctica
Unitat temàtica 13: Treball interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • Què és el treball interdisciplinar • Abordatge de casos pràctics mitjançant el treball interdisciplinar
MÒDUL V: Treball en equip en CP	
Unitat temàtica 13: Treball d'equip	<ul style="list-style-type: none"> • Funció dels membres de l'equip en diferents àmbits assistencials • Abordatge de casos clínics. Visió d'equip
Exposició de treballs personals i avaluació de l'assignatura	

Eixos metodològics de l'assignatura

Des d'una perspectiva metodològica, l'assignatura té dos blocs molt diferenciats. El 75 % de les classes es desenvoluparan amb la metodologia de classes magistrals i el 25 % restant, es farà mitjançant treball personal.

L'objectiu de les classes magistrals és donar a conèixer els principals continguts.

Activitats de Treball Presencial	Activitats de treball NO Presencial	
	Dirigides	Autònomes
<ul style="list-style-type: none"> • Exposició dels professor en l'aula • Exposició de l'estudiant en grup 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutories: Presencials o virtuals. Pactades amb el professor. • Treball individual: Exercicis de reflexió crítica. • Treball d'equip • Lectures orientades • Estudi de la matèria 	<ul style="list-style-type: none"> • Cerca d'informació • Utilització de les TIC • Tutories lliures • Lectures • Estudi de la matèria

Les classes teòriques s'impartiran tots els divendres

Activitats en Grup gran

Les classes teòriques tots els divendres en sessions presencials de 9 a 13 hores en l'aula -1.05

- Descripció: Presentació a l'aula dels conceptes fonamentals i desenvolupament dels continguts proposats.
- Objectiu: -Transmetre el coneixement de la matèria, motivant a l'alumne a reflexionar i aconseguir una mentalitat crítica a través de la relació entre els diversos conceptes explicats a l'aula.
 - Que l'alumne desenvolupi les competències procedimentals de la matèria.
- La metodologia que s'utilitzarà, seran classes magistrals amb suport de mitjans audiovisuals a la totalitat del grup. Donat que el grup no és nombrós per que és una assignatura optativa, si és possible, es plantejaran dinàmiques i jocs de rol per representar situacions reals de relació amb el malalt i el futur professional d'infermeria on es potenciarà la creativitat per desenvolupar conceptes concrets. Tractarem en profunditat la temàtica d'actualitat relacionada amb la matèria. Hi haurà activitats com debat, reflexió i intercanvi.

Tutories acadèmiques i avaluació:

- Descripció: Interacció directa entre professor i estudiant per organitzar els processos d'ensenyament-aprenentatge.
- Objectiu: -Orientar el treball autònom i atendre possibles conflictes personals amb els continguts de l'assignatura.

-Aprofundir en diferents aspectes de la matèria

-Orientar la formació acadèmica integral de l'estudiant

Estudi i treball autònom:

- Descripció: Activitats proposades pel professor a través de les quals, de forma individual es profunditza en aspectes concrets de la matèria, possibilitant a l'estudiant, avançar en l'adquisició de determinats coneixements i procediments de la matèria. Estudi individualitzat dels continguts de la matèria.
- Objectiu:
 - Afavorir en l'estudiant la capacitat per autoregular en l'aprenentatge, avaluant-lo, dissenyant-lo i adequant-lo a les seves especials condicions i interessos.
 - Afavorir en l'estudiant la generació i intercanvi d'idees, la identificació i anàlisi de diferents punts de vista sobre una temàtica, la generalització o transferència de coneixement i la valoració crítica del mateix.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

ECTS	Activitats Presencials	Activitats no presencials	Total hores de dedicació
	CLASSE TEÒRICO-PRÀCTICA		
6	52 hores	98 hores	150 hores

Sistema d'avaluació

Per aprovar l'assignatura, cal superar cadascun dels apartats següents per separat:

- Participació en l'aula (30% de la nota)
- Realització d'una prova tipus test de la matèria del programa (20% de la nota).
- Presentació per escrit a la plataforma Sakai d'un treball personal (40% de la nota)
- Presentació oral al grup classe del treball personal (10 % de la nota)

Per superar l'apartat 1: Participació en l'aula (30%)

L'alumne haurà de presentar-se als seminaris programats i participar activament en el treball grupal. S'avaluarà individualment cada seminari seguint una pauta d'avaluació on es tindrà en compte: destreses d'aprenentatge, destreses en treballs grupals i actituds. S'avaluarà les destreses i habilitats en la càrrega d'un infusor i en les habilitats comunicatives.

Per superar l'apartat 2 (20 %):

- Realització d'una prova tipus test de la matèria del programa. La prova consistirà en 20 preguntes de resposta curta relacionades amb els continguts exposats en l'assignatura. També hi haurà la resolució d'un problema numèric en referència a la càrrega d'infusors i la resolució d'un problema d'avaluació de necessitats informatives del pacient.

Per superar l'apartat 3 (40 %):

Aquests documents hauran de seguir el format de presentació de Treballs escrits de la UdL, i s'hauran de presentar durant la setmana següent a la finalització dels continguts teòrics. S'avaluarà el treball escrit, seguint una pauta d'avaluació de treballs escrits que s'adjunta al final d'aquesta guia docent.

Per superar l'apartat 4 (10 %):

El simple fet de presentar el treball oralment al grup classe i respondre les preguntes dels companys i professors, per tal de crear diàleg, dona per superat l'apartat. S'aconsella seguir el format de presentació oral dels treballs de la UdL. S'avaluarà aquest apartat, seguint una pauta d'avaluació de presentacions orals, que s'adjunta al final d'aquesta guia docent.

IMPORTANT: Per tenir l'assignatura superada hauran de ser aprovats per separat els quatre blocs metodològics, amb una nota de cinc(5) com a mínim.

Avaluació única:

Segons la Normativa de l'avaluació i la qualificació de la docència en els graus i Màsters a la UdL, aprovada en Consell de govern el 26 de febrer de 2014 pel vicerectorat de Docència:

Per tal de facilitar a l'estudiant poder compaginar l'estudi amb el desenvolupament d'activitats laborals –fet que la naturalesa de l'avaluació contínua fa difícil-, l'estudiant que ho desitgi tindrà dret a renunciar a l'avaluació contínua a l'inici de curs, i tindrà dret a la realització d'una avaluació única (mitjançant un sistema que determini el professor o professora responsable de l'assignatura). Si la naturalesa de l'assignatura ho demana, serà requisit indispensable per tenir l'opció d'avaluació única l'assistència a determinades activitats presencials. La Comissió d'Estudis del centre responsable de l'ensenyament de grau o màster afectat haurà d'establir els mecanismes mitjançant els quals l'estudiant podrà acollir-se a aquest dret, el termini de presentació d'instàncies, així com la documentació que ha d'aportar justificativa de la seva activitat laboral.

Per tal de superar l'avaluació única, l'alumne haurà de superar:

- Una prova tipus test de la matèria del programa, que necessàriament haurà de tenir una nota mínima de 5 (65 % de la nota).
- Presentació per escrit a la plataforma Sakai d'un treball personal (20% de la nota)
- Assistència a una tutoria pactada amb el professor responsable (15 % de la nota)

Altres criteris d'avaluació:

La simple assistència no garanteix el fet d'aprovar l'assignatura.

En referència a la política de plagi, assignar-se l'autoria d'una feina que no és pròpia implica un suspès.

Bibliografía i recursos d'informació

Bibliografía fonamental

- Cuidados Paliativos. Recomendaciones terapéuticas para Atención Primaria. 2014. J. González Otero (enfermero) y de M. Stablé Duharte (médica).
- Manual básico para la atención integral en Cuidados Paliativos. JC Bermejo, E Díaz-Albo, E Sánchez - 2011
- Intervención emocional en cuidados paliativos: modelo y protocolos. Pilar Arranz et al. Barcelona: Ariel, 2003.
- Guía de Cuidados Paliativos de la Sociedad Española de Cuidados Paliativos. Madrid: SECPAL. 2010
- Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación. NANDA Internacional. Ed. Elsevier 2009. Clasificación de intervenciones de enfermería. McCloskey Dochterman, J; Bulechek G.M. 5ª Edición. Ed. Elsevier- Mosby. 2008.
- Clasificación de resultados de enfermería. Moorhead, S; Johnson, M; Maas, M. 4ª edición. Ed. Elsevier- Mosby. 2008.
- Pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería: un enfoque práctico para un pensamiento centrado en los resultados. Rosalinda Alfaro-Lefevre. Barcelona: Elsevier Masson. 2009.
- Psicología de las relaciones humanas. Lleida: de París; 2010
- Planes de cuidados estandarizados de enfermería dirigidos a paciente y familia en procesos avanzados y terminales. Grupo de Planes de Cuidados de la AECPAL.
- "Velad conmigo" Inspiración para una vida en cuidados paliativos. Cicely Saunders. Edición Obra Social La Caixa.

Bibliografía per l'elaboració d'aquesta guia

- ORDEN CIN/2134/2008, de 3 de julio, por la que se establecen los requisitos para la verificación de los títulos universitarios oficiales que habiliten para el ejercicio de la profesión de Enfermero. BOE de 19 de julio de 2009
- de Grado, Libro Blanco del Título. "de Enfermería." Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación. URL disponible en: http://www.aneca.es/moda_eval/docs/libroblanco_jun05_enfermeria.pdf.
- ANECA (2013). Guía de apoyo para la redacción, puesta en práctica y evaluación de los resultados del aprendizaje. Versión 1.0. www.aneca.es

Enllaços recomanats:

- Asociación Española de Enfermería en Cuidados Paliativos (AECPAL) <http://secpal.com/aecpal/sociedad/>
- Societat Catalana de Cures Paliatives (SCBCP) <http://webs.academia.cat/societats/curespal/>
- American Cancer Society <http://www.cancer.org/>
- Asociación por el derecho a morir dignamente (DMD) dmdmadrid@eutanasia.ws y www.eutanasia.ws
- Centro Nacional de Investigaciones Oncológicas <http://www.cnio.es/>
- Fundación Leucemia y Linfoma <http://www.leuceimaylinfoma.com/>
- National Cancer Institute <http://www.nci.nih.gov/> y en español <http://www.cancer.gov/espanol/>
- Página Oficial de la OMS sobre Cuidados Paliativos <http://www.who.int/cancer/palliative/>
- Revistas Enfermería y Cuidados Paliativos <http://www.nursingcenter.com/library/index.asp>
- Journal of Palliative Care <http://www.criugm.qc.ca/journalofpalliativecare/>
- Revista Palliative Medicine <http://www.liebertpub.com/products/product.aspx?pid=41>
- Journal of Pain and Symptom Management http://www.sciencedirect.com/science?_ob=PublicationURL&cdi=5093&auth=y&acct=C000050623&version=1&urlVersion=0&userid=1031708&pubType=J&md5=a07b74145d1e829d36d4a881a984f051
- Revista Medicina Paliativa http://www.secpal.com/revista_mp/
- Revista de Psicooncología <http://www.ucm.es/info/apsom/revistapsicooncologia/>
- Sociedad Española de Cuidados Paliativos <http://www.secpal.com/>
- Sociedad Española de Oncología Médica <http://www.seom.org/>
- Sociedad Española de Enfermería Oncológica <http://www.seeo.org/>
- Sugerencias y recursos para personas que están en duelo www.vivirlaperdida.com
- Web sobre grupos de apoyo, pérdida y duelo en España. <http://tanatologia.org/seit/gruposapoyo-espana.html>
- Web de la Asociación de Ayuda Mutua ante el Duelo www.amad.es
- Web de un grupo de ayuda mutua para padres que han perdido hijos <http://www.renacer-barcelona.org>
- Web dirigida a personas ostomizadas que necesitan apoyo social, sanitario y educativo <http://www.ayudate.es/>
- Carreteras secundarias <http://dosporlacarretera.blogspot.com.es/>
- Una mirada cercana. Entrevista a Lourdes Guanter. Presidenta AECPAL. <http://ferenfer1.xtrweb.com/NuestraenfermeriaBlog/2013/05/una-mirada-cercana-entrevistando-a-lourdes-guanter/>
- Cuidados paliativos mas visibles. <http://paliativosvisibles.blogspot.com.es/2014/05/las-enfermeras-somos-profesionales.html>